

孙子兵法

Sun Tzu og *Krigens love*

Den 2.500 år gamle legendariske kinesiske krigstænkter Sun Tzu dyrkes stadig i Kina, og hans tanker er stadig værd at læse. Hovedtanken er at undgå at komme i krig i første omgang.

Af Carsten Boyer Thøgersen

Personen Sun Tzu levede angiveligt fra 544-496 f.v.t. og var general og strateg i staten Wu, i dag det nuværende Suzhou i Kina.

Omkring år 125 f.v.t. blev en tekst om krigsførelse under navnet Sun Tzu for første gang registreret i de kejserlige arkiver. Teksten var kort – 5.600 kinesiske tegn, i engelsk oversættelse 8.000 ord og i alt 13 kapitler. Senere blev en anden og lignende tekst om krigsførelse også registreret, men under navnet Sun Bin. Men teksten forsvandt, indtil arkæologiske udgravninger i 1972 i Shandong-provinsen fandt Sun Bins fulde tekst ved siden af et eksemplar af Sun Tzu's urskrift.

Begge tekster var skrevet lodret på lange og sammenbundne bambusstykker. Måske var Sun Bin et barnebarn til Sun Tzu. Måske er begge tekster en sammenskrivning af andre tekster. De historiske kilder er sparsomme og ikke entydige.

Sun Tzu's tekst er skrevet omkring år 500 f.v.t. Det var en periode i Kinas historie med stor økonomisk, teknologisk og kulturel fremgang.

DE STRIDENDE STATERS PERIODE

Under det kinesiske Zhou-dynasti (1046-256 f.v.t.) mistede kejseren efter 300 år den direkte kontrol over riget. Han fortsatte som formelt overhoved, imens regionale fyrster konsoliderede deres magt og opbyggede egne militære kapaciteter. De sidste 250 år af Zhou dynastiet kaldes således 'De stridende staters periode'. I 221 f.v.t. samlede Qin Shihuang landet som kejser, som efter hans død blev afløst af Han-dynastiet, der regerede i de følgende 400 år. I flere hundrede år før De stridende staters periode havde mange krige allerede fundet sted. Det krævede veluddannede soldater, materiel og økonomiske ressourcer. Generaler og militære rådgivere bød sig til over for staternes fyrster. Man havde et fælles skriftsprog, og rådgivere skiftede ofte arbejdsgivere. Befolkningen i Zhou dynastiet var i år 500 f.v.t. knap 40 millioner, en tredjedel af verdens befolkning

Terrakottahæren (Emperor Qinshihuang's Mausoleum Site Museum)
Foto: Kevin Olson/ Unsplash

Foto: Hennie Stander/ Unsplash

Det var ikke mindst forårsaget af konkurrence og strid mellem ti store og dominerende stater og snevevis af regionale og mindre fyrster under den såkaldte 'stridende staters periode'. Men de mange kriges ødelæggelser, kaos og omkostninger i liv, velfærd og økonomi var overvældende. Det var ikke holdbart. Sund fornuft tilsagde, at det måtte stoppe. Det var Sun Tzu's udgangspunkt.

Tankemæssigt var Sun Tzu påvirket af *Forvandlingens Bog (I Ching eller Yi Jing)* fra cirka år 750 f.v.t. og bogens dualisme, kaldet yin-yang. Sun Tzu var også påvirket af tekster, der senere blev samlet i *Bogen om vejen og magten, (Tao Te Ching eller Dao De Jing)* tilskrevet den mytologiske figur Lao Tzu. Tankegangen, der senere er kaldt taoisme (daoisme), ser harmoni som det, vi skal stræbe efter som mennesker og i vores samfund. Krig ødelægger i denne tankegang verdens harmoni og skal forhindres. Harmonien skal genetableres.

Krig skal undgås

Sun Tzu indleder det første kapitel i sin tekst således:

”Krig er et spørgsmål af afgørende betydning for staten. Det handler om liv og død, om overlevelse eller tilintetgørelse. Det er et spørgsmål, der kræver omtanke”.

Fire temaer er gennemgående hos Sun Tzu:

- 1) Fyrsters ansvarsfølelse og moralske beskaffenhed.
- 2) Fuld viden om den faktiske situation i egen stat og andre stater som grundlag for en analyse på højeste niveau.
- 3) At opbygge en veldisciplineret, veltrænet og veludrustet hær.
- 4) Hvis der opstår konflikter, så er målet hurtigt at genetablere fredelige forhold gennem forhandlinger med sine modstandere. Hvis og når alle andre muligheder er udtømte, så bør man opnå fred gennem målrettet og kortvarig krigsførelse.

I teksterne hedder det:

”De, der elsker krig, bidrager til deres lands ødelæggelse. De, der længes efter sejr, vil bringe deres land vanære. Krig er ikke ønskværdigt. Sejrens ære skal ikke søges. Det mest værdifulde militære princip er afskyen for krig.”

Information er centralt

På den anden side siger Sun Tzu også, at den kloge fyrste skal sikre sig at have en disciplineret hær, der er så motiveret, at den enkelte soldat hverken søger belønning eller kan straffes,

fordi soldaten handler i loyalitet over for sin øverstbefalende, der konstant drager omsorg for sine soldater.

Hæren skal besidde de mest sofistikerede våben, og soldaterne skal være toptrænede. Sun Tzu tilføjer også: ”Ingen kan få en hær til at kæmpe effektivt, hvis den kæmper en uretfærdig krig.” Generalen skal sikre sig de bedste efterretninger.

Udadtal al viden om modstanderens militære positioner, men også fuldt kendskab til modstanderens samfund, økonomi og de politiske, sociale og kulturelle forhold. Spionage i alle dets former skal anvendes.

Indadtal skal generalen sikre samme oplysninger om alle forhold i sin egen stat. ”Kend dig selv og kend din modstander,” siger Sun Tzu.

Men alle efterretningerne er intet værd, hvis de ikke efterfølges af en overordnet og holistisk analyse, der skal være baseret på høj moral, ansvarlighed og evnen til at kunne overskue store sammenhænge og konsekvenser.

Hvordan hænger det sammen? Nej til krig, og så alligevel en opfordring til at opbygge en toptrænet, veludrustet og kampklar hær?

En forklaring kan findes i *Forvandlingens bog* og dens yin-yang, både-og-tankegang. Målet er fred, der først og fremmest skal opnås gennem forhandling, dialog, diplomati og uden krig.

”Den højeste form for krigsførelse er at vinde over en modstander uden kamp,” siger Sun Tzu.

Man skal ikke søge at tilintetgøre en modstander, for det kan man alligevel aldrig. Målet er fred og sameksistens med sine modstandere, oftest ens nabolande, der altid vil være, hvor de er. Man skal kun gå ind i konflikter og forhandlinger ud fra en absolut styrkeposition. Det omfatter at have en stor og velfungerende hær.

Målet er fredelige naboer

Sun Tzu er i bredere forstand en tekst om konfliktløsning og har også været brugt i forretningsledelse og personlig rådgivning. Sun Tzu giver ingen modeller til løsning af specifikke konflikter, men han anviser nogle grundlæggende redskaber, der er uomgængelige:

1) Fuld viden, nærvær, indlevelse og opmærksomhed om omfanget af og baggrunden for en konflikt.

2) Forsøg at løse konflikter uden magtanvendelse. ”Sørg altid for at bygge en ’gylden bro’, hvor din modstander kan trække sig tilbage,” siger Sun Tzu.

3) I konfliktløsning kan alle ikke-voldelige midler tages i brug. Det gælder også misinformation, afledning, forstillelse og ikke mindst fleksibilitet. ”Man skal agere ligesom vand, der ikke har nogen bestemt form, men tilpasser sig det terræn, som vandet flyder henover,” siger Sun Tzu. ”*Be like water*,” gentog den kendte Hongkong kung-fu-filmskuespiller Bruce Lee i 1970’erne.

4) Hvis krigsførelse er den sidste mulighed for at løse en konflikt, skal man være velforberedt og sikker på at vinde. Krigen skal være kort. En langvarig krig er allerede et nederlag i sig selv, fordi statens ressourcer drænes og på sigt udømmes.

5) Igen, endemålet er en fremtidig fredelig sameksistens med sine modstandere. Sameksistensen bliver måske ikke altid varm og hjertelig, men heller ikke konfrontatorisk og voldelig. For vesterlændinge kan taoisme synes fjern og mystisk. Det er den ikke. Taoisme er pragmatisk, fredelig og sund fornuft. Som altid skal man sikre sig at have orden i eget hus og at have rigelige, opsparede ressourcer – i krigslignende konfrontationer en veltrænet hær. Men egen styrke skal aldrig bruges til erobring og dominans, men til at sikre harmoni og fredelig sameksistens.

Sun Tzu i dag

I vores europæiske kultur har vi haft 112 år til at læse, overveje og udlægge Sun Tzu. I 1910 oversatte den britiske sinolog Lionel Giles for første gang Sun Tzu’s fulde tekst til et europæisk sprog. Siden dengang er mange nye oversættelser kommet til med fortolkninger, der bygger videre på Giles’ grundige oversættelse, og som kan bruges og være nyttige i vores vestlige tænkning.

Dårlige oversættelser og løsrevne citater kan også findes. Den canadiske professor Roger T. Ames’ oversættelse fra 1993 kan anbefales.

Foto: Lee Bernd / Unsplash

Foto: Colin Lloyd / Unsplash

Professor Ames er en af de mest velansete nulevende kendere af klassisk kinesisk filosofi.

Men vi er kun ved begyndelsen af vores egen forståelse af Sun Tzu. Det fortæller den engelske titel på Sun Tzu's værk: *The Art of War*. På kinesisk hedder værket *Bing Fa*, som betyder "krigens love". For Sun Tzu var krig hverken kunst eller noget, der var smukt. Sun Tzu's ærinde var at fortælle, at krig var grusom, uønskværdig, og at man skulle være så velforberedt på krig, at krig kunne undgås.

Efter Kina blev samlet i 221 f.v.t., opførte de mange krige under De stridende staters periode. Politiske, økonomiske og administrative reformer frigav Kinas potentiale. Landet blev inddelt i provinser, amter og byer. Mål, vægt og møntfod blev standardiseret. Det samme gjaldt afstanden af vognes aksler for at fremme transport og handel over hele riget. Varianter af

kinesiske tegn blev fjernet og et ensartet kinesisk skriftsprog blev indført. Udnævnelser af embedsfolk blev nu baseret på uddannelse, evne og erfaring frem for ens familiebaggrund. Bygningen af Den Kinesiske Mur blev påbegyndt. Det gjorde opførelsen af kejser Qin Shihuang's grav i Xian med 8.000 terrakottakrigere også.

Sun Tzu's tekst bidrog til den udvikling. Sun Tzu er kort og let at læse, men de efterfølgende tanker og overvejelser tager tid, et helt liv og generationer derefter.

Carsten Boyer Thøgersen er tidligere kontorchef i Udenrigsministeriet, generalkonsul i Shanghai og Guangzhou og cand.mag. i statskundskab og kinesisk sprog og kultur. Han er medlem af hovedbestyrelsen for Den internationale forening til studier af klassisk kinesisk filosofi, Peking. (国际儒学联合会).

Foto: Cat Crawford / Unsplash